

МУҒАЛЛИМ

ХӘМ

ҮЗЛІКСІЗ

БІЛІМДЕНДІРІҮ

педагог-методикалық журнал № 3

Нөкіс - 2021

Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендириш

ISSN 2181-7138

№ 3 2021 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия аъзалары:

Максет АЙЫМБЕТОВ
Нафмет АЙЫМБЕТОВ
Кенесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Өсербай АЛЕУОВ
Аскар ДЖУМАШЕВ
Гулнара ДЖУМАШЕВА
Дўстмурод ДЖУРАЕВ
Комилжон ГУЛЯМОВ
Батырбек КАИПБЕРГЕНОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Сарсен КАЗАХБАЕВ
Гулмира КАРЛЫБАЕВА
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕИТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Ризамат ШОДИЕВ
Ойбахор ШАМИЕВА
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Бекзод ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАСHEBA

Шўлкемлестиришчилер:

Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириш
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы

Министрлер Кабинети
жанындағы Жокарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сөз хэм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалык
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алақөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00

e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға әсүүән қайтарылмайды, журналда әсрияланған мақалалардан алынған ўзиндилер «Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендириш» журналынан алынды, деп көрсетилиш иәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN ирифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етилиди. Мақалада келтирилген мағлыұматларға автор әсүүәнкер.

МАЗМУНЫ

ТИЛ ҲАМ ӘДЕБИЯТ

Baymuratov S. Qaraqalpaq tilinde kosmonimlar	4
Кабулов С.Т. Методика использования кейс-технологий на уроках русского языка как неродного в школах Каракалпакстана	7
Уришов Ш.М. Невербальная коммуникация в диалоге и коммуникация в диалоге языков культур	12

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Muratov X.X. Elektron darsliklar – talabalar mustaqil ta'lim olishlarining muhim omili	19
Пардаев Б. Ижтимоийлашув омилларининг шахс камолоти ва жамият таракқиетида тутган ўрни	23
Гулямов К. М., Орифова Н.С. Талабаларга кулолчилик санъатини ўргатишда бадий лойиҳалашнинг ўрни	28
Каримова Д. С. Оилавий ажримларни болалар тарбиясига салбий таъсирини бартараф этишнинг педагогик профилактик асосларини такомиллаштириш омиллари	33
Нургаев У.Н. Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини касбий компетентлигини ривожлантириш муаммолари	38
Абдусаломов Б.У. Махсус фанларни ўқитиш жараёнида бўлажак кулол - рассомларнинг касбий компетенцияларини шакллантириш	42
Сиддиқов К.Б. Кулолчилик машғулотида талабалар томонидан материалшунослик асосларини ўзлаштиришнинг методик тизими	46
Ярматов Р.Б., Ахмедова М.Х. Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг методик тайёргарлигида инновацион ёндашув	49
Гулямов К. М., Солиева Д. Б. Бадий кулолчиликни ўргатишда устоз-шогирд анъаналари талабаларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришнинг муҳим омили сифатида	54
Муродов Ф.М. Ўрта осеёлик комусий олимлар таълимоти мазмунидаги математик қарашлардан олий педагогик таълим жараёнида фойдаланиш долзарб педагогик муаммо сифатида	57
Ярматов Р.Б., Ахмедова М.Х. Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг касбий педагогик тайёргарлигини такомиллаштириш	62
Раҳматуллаев А., Сатторова Д. Таълим жараёнида интерфаол методларнинг дидактик аҳамияти	67
Абдурахимова Д.А. Глобаллашув шароитида ҳарбийхизматчиларнинг касбий компетентлигини такомиллаштириш омиллари	69
Холбоев А.М. Талабаларда илмий дунёқараш асосларини тарбиялаш	72
Қурбонова М.Э. Академик лицейларда кимё фанини ўқитишда инновацион технологияларни қўллаш йўллари	74

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИҲ, ФИЛОСОФИЯ

Бекимбетова Д.О. Ўзбекистонда қарор топаётган эркин фуқаролик жамияти	77
Усмонов С.С. Кўпмиллатли давлатларда ижтимоий – сиёсий барқарорлиқни таъминлашнинг мафкуравий омиллари	80

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Турсунов Қ. Ш., Коржавов М. Ж. Оламнинг физик манзараси—умумлаштириш методи сифатида	84
Қўзиев Н.М., Шабарова У. Техника йўналиши талабаларидатехник тафаккурни шакллантириш билан боғлиқ муҳим сифатлар	91
Qo'ziyev O.Ch. Analogiya va umumlashtirish metodini qo'llashga yo'naltirilgan masalalar sistemasiga qo'yiladigan talablar	95

БАСЛАҒЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӨРБИЯ

Jumasheva G.X., Karlibaeva J. Tutligıwdı joq etiwge qaratılğan oynılar	100
Aimbetova D. M. Ekskursiya - oqitiwdin' arnawlı tu'ri	103
Исмонлова И. Мустақиллик йилларида Қорақалпоғистон Республикасида фаоллият олиб бораётган мактабгача таълим ташкилотларининг таълим-тарбиявий аҳамияти	105
Джанпейсова Г.Э., Маттиева М.Н. Математическое моделирование в диагностике готовности детей к школьному обучению	108

ФИЗИКАЛЫҚ ТӨРБИЯ ХЭМ СПОРТ

Hamroqulov R.A., Robilova Sh.M. O'quvchılarda jismoniy chidamlilikni aniqlashda kardiorespirator indeksining ahamiyati	112
Хамроқулов Р.А., Абдураимов Д.Т. Акробатика спорт машғулотларида 6-7 ёшли кизларнинг эгилувчанлик жисмоний сифатларини ривожлантириш методикаси	115
Nurmatov F.A. Maktab o'quvchilari jismoniy madaniyatining maqsad va vazifalari	120
Ализов Б.Р., Абдулахатов А.Р. Кураш фалсафаси ва илмини таълим тизимида ўргатиш хусусида	124
Xudoyberganov J. S. Kurashchılarning sport mahoratini oshirishda texnik harakatlarini va jismoniy sifatlarining o'rni	127
Жумаев А.Т., Турдиев Ф.А. Ёшлар – ўсмирларга мувофиқ тавсия этиладиган жисмоний маданият турлари	130
Sultonov A. I. Belbog'li kurash qoidalarining xususiyatlari	133
Абдулахатов А.Р., Худойберганов Ж. С., Соатов Э.М. Кураш фани ўқитувчилари ва мураббийлари фаолиятига қўйиладиган талаблар	135
Жўрабоев А.Б., Худойберганов Ж.С., Юсупбаева А.С. Спорт машғулотлари- спортчиларни тайёрлаш омили спорт машғулотларининг тайёргарлик даври	139
Xudoyberganov J. S. Kurashchılarning sport mahoratini oshirishda texnik harakatlarini va jismoniy sifatlarining o'rni	143
Нурышов Д.Е. Ўспиринларда экологик маданиятини тарбиялаш жараёни	147
Mamatqulov R.S. Значение воспитания выносливости студентов средствами кластерного метода с помощью физические упражнения	151
Умаралиева Д.У. Спортивная подготовка в легкой атлетике студентов-спринтеров	156

КУРАШ ФАЛСАФАСИ ВА ИЛМИНИ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ЎРГАТИШ ХУСУСИДА

Адизов Б.Р.

п.ф.д., профессор Бухоро ДУ

Абдулахатов А.Р.

доцент в.б. Тош.вил. ЧДПИ

Таянч сўзлар: кураш фалсафаси, илм, таълим тизими, ёшлар, интеллектуал, усул, умумтаълим мактаблари.

Ключевые слова: философия борьбы, наука, система образования, молодежь, интеллектуальная, методическая, общеобразовательные школы.

Key words: philosophy of struggle, science, education system, youth, intellectual, methodical, general education schools.

Давлатимиз томонидан мамлакатимизда ёшларни ҳар томонлама етук ва интеллектуал салоҳиятли қилиб вояга етказишга устувор вазифа сифатида эътибор қаратилмоқда. Таълим тизимидаги кенг қўламли ислохотлар “Таълим тўғрисида”ги Қонун, “Кадрлар тайёрлаш миллий Дастури” ва қатор муҳим ҳужжатлар ҳаётта босқичма-босқич тадбиқ этилиб, соҳанинг барқарор суръатлар билан ривожланишида, таълим самарадорлигининг ошириб боришида мустаҳкам омил бўлди. Ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда халқнинг бой маданий-тарихий анъаналарига, урф - одатлари ҳамда умумбашарий қадриятларига асосланган самарали таълимий-педагогик шакл ва воситалари ишлаб чиқилиб амалиётга жорий этиш кераклиги кўрсатилган. Шунинг учун ҳам бугун мамлакатимизнинг барча таълим муассасаларида: боғча, умумтаълим мактабларида, лицей, коллежларда, Олий таълим муассасаларида, БЎСМ, ИОЗМИ, олий спорт маҳорати мактабларида курашни ўргатиш, юксак спорт санъати маҳоратига эришиш ва уни янада ривонжлантиришга қатъи эътибор берилмоқда.

Президентимизнинг 2017 йил 2 октябрдаги “Кураш” миллий спорт турини янада ривонжлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги тарихий Қарорида сўнгги йилларда эришилган натижалар билан бирга мазкур спорт турининг янада ривожланишига тўсқинлик қилаётган камчиликлар, уларни бартараф этиш, курашни аҳоли, айниқса, вояга етмаганлар, ёшлар ўртасида янада ривонжлантириш ҳамда оммалаштириш, ўсиб келаётган авлодда миллий ифтихор ва ватанпарварлик туйғусини мустаҳкамлаш, шунингдек, жамиятда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, жаҳон спорт майдонида юқори натижаларга эришишни таъминлаш бўйича қатор вазифалар белгилаб қўйилди.

Кураш фалсафаси- бу аввало, ҳар бир ёш ўзининг гурурини, ору-номусини рақиб ва муҳлисларни олдида қучи, илмини ишлатиб ҳимоя қилишдан иборат ҳаққоний баҳслашидир. Ана шу жараён кейинчалик, ҳар бир ёшда миллатга, мамлакатга бўлган меҳр-содикатни, фахрни, гурурни ҳам шакллантиради. Бундай жараёнда вояга етишган инсонлар миллати ва юртига садикатли кишилар бўлиб вояга етадилар.

Кураш фалсафаси кенг қамровли ва кўп қирралидир. У жисмоний маданиятнинг маънавий асослари масаласи билан уйғунлашиб кетади. Бу борада мамлакатимизнинг бир қатор олимлари изланишлар олиб борганлар. Хусусан кураш илмини ўрганиш ва унинг фалсафий, ижтимоий ва маънавий асосларини ёритиб бериш борасида муайян даражадаги тажриба тўпланган. Ж.Т.Турсунов, Х.Т.Рофиев, Ў.И.Иброҳимов, Ж.Тошпўлатов, А.Қ.Атоев, Т.Одилов, О.Тоймуродов, Ж.Нуршин, Ф.Қ.Аҳмедов

каби олимлар ишларида кураш фалсафаси ва унинг педагогик аҳамияти тўғрисида қимматли маълумотлар берилган. Республика ва халқаро миқёсидаги қўплаб анжуманларда қилинган маърузаларда мавзуга тегишли фикр-мулоҳазалар билдириб ўтганлар.

Курашнинг тарихи олис ўтмишга бориб тақалади. Кураш асрлар мобайнида мардлик, инсонийлик фалсафасини тарғиб қилиб келган. Кураш қоидаларида мардлик, ҳалоллик, тўғрилиқ, ғолиблиқ ва мағлубиятни тан олиш, ғиламни, рақибни, мураббийларни, тоғашбинларни, ҳакамларни ҳурмат қилиш каби спорт этикаси ва фалсафаси сингдирилган спорт тури ҳамдир.

Кураш адолатли усул билан мақсадга эришишни англатади. Маълумки, мазкур спорт тури кўп асрлар муқаддам Ўзбекистон ҳудудида вужудга келган. Юнон тарихчиси Геродотнинг “Тарих” ҳамда Абу Али ибн Синонинг “Тиб қонунлари” асарларида у билан шугулланиш инсон саломатлигини мустаҳкамлаш, руҳини тетиклаштиришда катта аҳамиятга эга эканлиги ҳақида фикр юритилган. Бинобарин, ўн тўртинчи асрдаёқ Амир Темур ўзининг музаффар қўшинида жисмоний тайёргарлик ҳамда мудофаа қобилиятини кучайтиришда курашдан унумли фойдаланган.

Кураш пайдо бўлиши билан энг оммабоп спорт турларидан бирига айланди. Хусусан, тўйно томошалар, Наврўз байрамларида кураш машҳур кўнгилочар ўйинлар қаторидан жой олган. Шу боис унинг техникаси ва фалсафаси авлоддан-авлодга бекаму кўст ўтиб келаяпти.

Кураш пайдо бўлиши билан энг оммабоп спорт турларидан бирига айланди. Хусусан, тўйно томошалар, Наврўз байрамларида кураш машҳур кўнгилочар ўйинлар қаторидан жой олган. Шу боис унинг техникаси ва фалсафаси авлоддан-авлодга бекамукўст ўтиб келаяпти.

Курашнинг ривожланиши нафакат ёшлар ўртасида, балки қариялар ўртасида ҳам ташкил этилиши, шугулланувчилар ўртасида маънавий соғлом турмуш тарзини тарқатишга олиб келмоқда. Кураш бўйича мураббийлар томонидан нафакат натижалар орқасидан қувиш, балки кураш маънавийтимизнинг ва қадриятимизнинг ажралмас қисми бўлганлиги туфайли ҳам ёшлар ўртасида кураш маънавияти, фалсафаси босқичма-босқич шакллантирилиб боришмоқда.

Курашнинг шахс тарбиясидаги ўрни, унинг педагогик аҳамияти юқори даражада. Мазкур фикрларни тўлақонли тасдиқлаш учун кураш қоидаларида назарда тутилган ҳолатларни тавсифлаш ўринли.

Кураш спорт тури ор-номус ҳалоллик, ватанпарварлик, олийжанблиқ, бағрикенглиқ, қабил халқимизга хос фазилатлиқни ўзида мужассам этгани билан алоҳида аҳамиятлидир. КХА ва унга аъзо Осиё, Океания, Европа, Африка, Панаме-рика Кураш конфедерациялари томонидан кураш бўйича жаҳон ва қитъа чемпионатлари, халқаро турнирлар юксак савияда ташкил этилмоқда. Бу миллий спортимиз анъаналарини дунё бўйлаб тобора кенг тарғиб этилишида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Кураш, албатта, икки кишининг ўзаро куч синаши, бири иккинчисини енгиш учун қиладиган ҳаракатларгина эмас, бунинг ўз фалсафаси, мазмуни, моҳияти бор. Унга мардонаворлик хос, у полвонни, енгиши, енгилишидан қатъий назар, ҳурмат қиладиган спорт туридир.

Кураш машгулотлари ва мусобақалари том маънодаги фалсафий асосларга эга. Унинг муҳим жиҳати шундаки, бунда шахс биринчи ўринга қўйилади. Шу сабабдан ҳам кураш назарияси ва амалиётида инсон ва унинг баркамол авлод бўлиб вояга етиши уйғунлаштирилган.

Курашнинг бу қадар ривожланишига сабаб, биринчидан кураш миллий

кадриятимиз бўлганлиги бўлса, иккинчидан, кураш ҳар бир ёшдаги спортчиға, спорт мухлисларига кураш фалсафасини шакллантириб, уларда ички руҳий тарбияни ривожлантиришда ҳамда ўзлигини ҳис этишда аҳамиятли педагогик жараёндир.

Кураш ғоялари ва тамойиллари адолатли бўлганлиги учун ҳам инсондаги ҳис-туйғуни юкори даражаға кўтаради. Кураш халқимизнинг қонда, ирсиятида мужас-сам бўлганлиги туфайли шахс маънавий тарбиясига бевосита алоқадор.

Кураш кўпроқ куч эмас, аслий салоҳият, маънавий қарашлар мажмуи эканини шундан билиш мумкин-ки, полвонлар жамиятда оғир-босиқлик, тантилиқ тимсоли, шунга содиқ бўлишға интилади. Ўзбек тилида «полвон» сўзи ҳар доим тантилиқ, мардлик, жумардлик каби сўзларнинг синоними бўлиб келган.

Курашчилар тўғрисида азал-азалдан ривоятлар тўқилган. Полвонлик халқимизға кўҳна замонлардан, олис аجدодларимиздан қолган улуг меросдир. Бугун ҳам ана шу мерос миллий кадрийат авлодлар қўлида эъзозланмоқда ва эъзозланиб қолаверади. Тарихда полвонларни эл юрт эъзозлаб қадрини баланд кўтариб келган. Бизнинг замонимиз баҳодир ва ҳимоячиларимиз бўлган полвонлар ва ботирларға азалдан бой ва халқимиз уларни меҳр билан парвариш қилиб келмоқда. Аввало курашчиларнинг бир-бириға таъзим қилишлари инсоний фазилатларнинг энг муқаддаси бўлган ҳурмат белгисидир. Курашчилар кураш гиламидагина рақиб эканлигини билгани ҳолда бир-бирларига таъзим қилишади. Уларнинг бундай муносабатлари замирида инсонға булган ҳурмат мужассамлашган. Аслида «кураш» сўзи ҳалоллик ва тўғрилиқни ифодалайди. Кураш орқали жаҳон спорт майдонларида ўзбек сўзлари жаранглаётгани хақида кўп айтилади. Асосийси, ушбу сўзлар ифодалайдиган маънода. Курашда полвон олиши мумкин бўлган энг юкори баҳо-«Ҳалол». Курашимиз қадимдан ёшларимизни ҳар томонлама маънавий ва жисмоний ривожланишини таъминлаб келган бўлса, энди 130 дан ортиқ мамлакат ёшларини ҳар томонлама маънавий, илмий, фалсафий ва жисмоний ривожланишларига хизмат қилиб келмоқда.

- ✓ Ўтказилган тадқиқотларға кўра шундай ҳулосаларға келинди:
- ✓ Кураш қоидалари ва фалсафаси инсонпарварлик ғояларига асосланган;
- ✓ Кураш энг самарали ва намунали тарбия воситаси;
- ✓ Курашнинг мардлик, жасурлик, ҳалоллик, қамтарликни талаб этадиган спорт тури;
- ✓ Кураш спортчидан жисмоний жиҳатдан ўта даражада етуқликни талаб этади;
- ✓ Кураш спортчидан маънавий барқамолликни талаб этади;
- ✓ Кураш фалсафаси, моҳияти ва унинг жозибаси бутун дунёға ўргатишни талаб этади;
- ✓ Кураш спортни шахс маънавий тарбиясига бевосита алоқадорликни талаб этади;
- ✓ Кураш техникаси ва фалсафаси авлоддан-авлодға бекаму қўст ўтиб келувчи спорт тури эканлигини;
- Олиб борилган тадқиқотларға таяниб қуйидаги тавсияларни бериш мумкин:
- ✓ Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида тайёрланадиган мутахассисларға кураш усуллари ва унинг тарбиявий ҳусусиятларини сингдириш;
- ✓ Курашни мактаб, академик лицей, Олий ўқув юртлари талабалари жисмоний тарбиясига янада кўпроқ тадбиқ этиш;
- ✓ Курашнинг тарбиявий ва фалсафий жиҳатларини чуқур ўрганиш;
- ✓ Таълим тарбия жараёнида кураш спорт турини илмий – назарий таҳлил этиш;
- ✓ Курашимиз қадимдан ёшларимизни ҳар томонлама маънавий ва жисмоний ривожланишини таъминлаб келган

Жисмоний маданият тизимини янада такомиллаштириш, уни жаҳон андозаларига яқинлаштириш орқали миллий спорт турмиз кураш-Осиё, жаҳон, олимпия ўйинлари сари одимлаб юксак поғоналарга кўтаришмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, кураш спорт тури бўлиши билан биргаликда инсон маънавий – ахлоқий тарбия воситаси ҳамдир. Таълим-тарбия, спорт мусобақалари жараёнида ёшларга кураш миллатимизнинг фахри, ифтихори эканлигини, унинг шахсни ҳар томонлама маънавий, жисмоний уйғун ривожлантиришда тутган ўрни ваилмий маълумотлардан кенг фойдаланиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кураш» Миллий спорт турини янада ривожлантириш чора-тадбирларини тўғрисида»ги Қарори. 2017 йил 2 октябрь.
2. Т. Ачилов. Миллий кураш турлари техникаси ва тактикаси. Тошкент. 2014 йил.
3. Ахмедов Ф.Қ. Абдулахатов А.Р. "Ўзбек кураш миллий ва умуминсоний кадрлар дурдонаси". Тошкент 2017 йил.
4. Х. Бобобоев [ва бошқалар]. "Ўзбек кураши довури" Тошкент, 2002 йил.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада кураш фалсафаси ва илмий таълим тизимида ўргатиш хусусида сўз боради.

РЕЗЮМЕ

В этой статье обсуждается преподавание философии борьбы и науки в системе образования.

SUMMARY

This article discusses the teaching of wrestling philosophy and science in the education system.

KURASHCHILARNING SPORT MAHORATINI OSHIRISHDA TEXNIK HARAKATLARINI VA JISMONIY SIFATLARINING O'RNI

Xudoyberganov J. S.

CHDPI

Tayanch so'zlar: kurash, texnik, sport, musobaqa, g'alaba, natija, tizimi, yaxlit, harakat, maqsad, ko'nikma, malaka.

Ключевые слова: борьба, техническая, спорт, соревнование, победа, результат, система, целое, движение, цель, мастерство, квалификация.

Key words: struggle, technical, sport, competition, victory, result, system, whole, movement, goal, skill, qualification.

Texnik tayorgarlikning asosiy maqsadi sportchida musobaqada g'alabaga erishish yoki yuqoriroq natijani ko'rsatish maqsadida sport bellashuvini to'g'ri tashkil qilish hamda olib borish qobiliyatini tarbiyalashdan iborat. Sport texnikasini egallash jarayonida bir qator xususiy vazifalar hal qilinadi. Sportchi: musobaqa vaziyatini shunday qabul qilishi va taxlil qilishi lozimki, ushbu vaziyatdan kelib chiqadigan texnik vazifalarni tushuna bilishi hamda qisqa vaqt ichida uni hayolan va harakat bilan hal etishi zarur;

- musobaqada o'z kuchidan shunday foydalanishi kerakki, raqib ustidan g'alaba qozonish maqsadida, uni oxirigacha safarbar qila olishi lozim;
- o'satdan o'zgarib qolgan vaziyatlarda bellashuv rejasini mustaqil o'zgartira olishi kerak;
- texnik tayorgarlikning asosiy vazifalari;
- texnik bilimlarga ega bo'lish;
- texnik ko'nikmalarni egallash;